

2020

Ετήσια έκθεση

2020

Ετήσια έκθεση

Στην προετοιμασία της Ετήσιας Έκθεσης 2020 συνέβαλε το σύνολο του προσωπικού του Συνηγόρου του Πολίτη.

Σχεδιασμός, συντονισμός, γενική επιμέλεια: **Αγγελική Μπσοδογιάννη, Αγγελική Πανοπούλου**

Συντακτική ομάδα: **Νίκος Δουλαδέρης, Αγγελική Μπσοδογιάννη, Αγγελική Πανοπούλου**

Κείμενα: **Χρυσούλα Αντωνίου, Μαρία Αποστόλου, Ελένη Κουτρούμπα, Μαρία Λιαδή, Όλγα Λυσανδροπούλου, Αικατερίνη Μαλεβίτη, Αλεξάνδρα Μοσχοπούλου, Δήμητρα Μυτιλναίου, Μαγδαληνή Νικολακοπούλου, Αθανάσιος Νικολέντζος, Φωτεινή Παντελίδου, Μαρία Ράππου, Ευαγγελία Σκυλάκου, Χρύσα Χατζή**

Επεξεργασία στατιστικών στοιχείων: **Γιάννης Μόσχος, Δημήτρης Βράζος**

Σχολιασμός στατιστικών στοιχείων: **Γιάννης Μόσχος**

Συντονισμός έκδοσης: **Αλεξάνδρα Πολιτοστάθη, Γερασιμούλα Χαραλάμους**

Επίσης συνεργάστηκαν: **Χριστίνα Κοϊντόση, Κωνσταντίνα Παπαπαναγιωτάκη**

Σχεδιασμός, σελιδοποίηση: **ΚΑΜΠΥΛΗ ΑΕΒΕ, Νικολέττα Μιχελάκη info@kambili.gr**

Επιμέλεια κειμένων: **Χρυσάνθη Γαλάτη chrysanthigalati@yahoo.com**

Επιτρέπεται η δωρεάν αναπαραγωγή του κειμένου αυτής της έκδοσης σε οποιαδήποτε μορφή ή μέσο, υπό την προϋπόθεση ότι αναπαράγεται με τρόπο ακριβή και μη παραπλανητικό.

Είναι απαραίτητη η αναφορά στα δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας του Συνηγόρου του Πολίτη και στον τίτλο της έκδοσης. Σε περίπτωση που περιλαμβάνεται υλικό τρίτων, πρέπει να ζητηθεί η άδεια από τον αντίστοιχο κάτοχο των πνευματικών δικαιωμάτων.

Για ερωτήματα σχετικά με την έκδοση παρακαλώ επικοινωνήστε στο press@synigoros.gr

Η Ετήσια Έκθεση του Συνηγόρου του Πολίτη για το 2020 τυπώθηκε σε 700 αντίτυπα από το Εθνικό Τυπογραφείο, τον Μάρτιο του 2021, και διατίθεται στην πλήρη της μορφή στην ιστοσελίδα της Αρχής: www.synigoros.gr

© **Συνήγορος του Πολίτη**

📍 Χαλκοκονδύλη 17, 104 32 - Αθήνα

☎ Τηλ.: (+30) 213 1306 600

🌐 www.synigoros.gr

📘 ΣΥΝΗΓΟΡΟΣ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΗ – THE GREEK OMBUDSMAN

🐦 @Synigoros

ISSN: 1108 8206

Περιεχόμενα

ΕΙΣΑΓΩΓΗ	11
Ο Συνήγορος του Πολίτη για το 2020	13
Η ΑΠΟΤΙΜΗΣΗ ΤΗΣ ΧΡΟΝΙΑΣ	17
1. Οι δράσεις του Συνηγόρου του Πολίτη και οι συνεργασίες	19
2. Η στατιστική αποτύπωση	28
2.1. Πλήθος αναφορών.....	28
2.2. Η έκβαση της διερεύνησης.....	30
2.3. Οι κύριες μορφές κακοδιοίκησης.....	31
2.4. Οι φορείς κακοδιοίκησης.....	32
2.5. Η απεικόνιση των προβλημάτων της πανδημίας.....	36
2.6. Η πρόσβαση στον Συνήγορο του Πολίτη.....	38
2.7. Αντί συμπερασμάτων.....	41
ΘΕΜΑΤΙΚΕΣ ΕΝΟΤΗΤΕΣ	43
1. Κεντρική θεματική ενότητα - Η πανδημία μέσα από τις αναφορές των πολιτών	46
1.1. Οι άμεσες παρεμβάσεις του Συνηγόρου.....	47
1.2. Διευκόλυνση εργαζομένων – Χορήγηση ειδικών αδειών.....	50
1.3. Συνθήκες διαβίωσης ευάλωτων ομάδων.....	51
1.3.1. Ασυνόδευτοι Ανήλικοι.....	51
1.3.2. Ανήλικοι ποινικοί κρατούμενοι.....	52
1.3.3. Αιτούντες άσυλο.....	53
1.4. Επαναπατριsmός.....	54
1.4.1. Έλληνες εγκλωβισμένοι στο εξωτερικό.....	54
1.4.2. Αλλοδαποί σύζυγοι Ελλήνων.....	55
1.5. Οικονομική δραστηριότητα.....	56
1.5.1. Απασχόληση, αποζημιώσεις και απαλλαγές.....	56
1.5.2. Οφειλές Δ.Ε.Η. – Διακανονισμοί.....	59

1.5.3. Επιστροφές διδάκτρων και άλλα αιτήματα.....	60
1.6. Πρόσβαση σε δημόσιες υπηρεσίες.....	60
1.6.1. Μη εξυπηρέτηση – καθυστερήσεις.....	61
1.6.2. Αναστολή εργασιών της Υπηρεσίας Ασύλου.....	61
1.6.3. Πρόσβαση των υπηκόων τρίτων χωρών στις αρμόδιες υπηρεσίες Αλλοδαπών & Μετανάστευσης.....	62
1.6.4. Αναστολή λειτουργίας Δικαστηρίων.....	63
1.6.5. Εξυπηρέτηση του κοινού – Δ.Ε.Δ.Δ.Η.Ε.....	63
1.6.6. Αδυναμία στην ανανέωση διαβατηρίων.....	64
1.7. Εκπαίδευση.....	65
1.7.1. Δυσχέρειες στη βασική εκπαίδευση.....	65
1.7.2. Παιδιά που μετακινούνται.....	66
1.7.3. Μέτρα εκκένωσης φοιτητικών εστιών Α.Ε.Ι.....	67
1.8. Περιοριστικά μέτρα κυκλοφορίας – Πρόστιμα.....	67
1.9. Καθημερινή ζωή.....	70
1.9.1. Μέσα μαζικής μεταφοράς.....	70
1.9.2. Μετακίνηση γονέων.....	70
1.9.3. Ενδοοικογενειακή βία.....	70
1.10. Προσλήψεις.....	71
2. Ειδικές θεματικές ενότητες.....	72
2.1. Διεθνής προστασία.....	72
2.1.1. Οι έκτακτες συνθήκες και το άσυλο.....	73
2.1.2. Πρακτικές της διοίκησης και δομές.....	74
2.1.3. Μετά τη Μόρια.....	75
2.2. Δικαιώματα και προστασία ανηλίκων.....	76
2.2.1. Εκπαιδευτικά ζητήματα προσβασιμότητας και συμπερίληψης.....	76
2.2.2. Σχολική κοινότητα και έλεγχος συμπεριφοράς μαθητών.....	80
2.2.3. Υποστήριξη οικογενειών στην κοινότητα και εναλλακτική φροντίδα.....	80
2.2.4. Καθυστέρηση λειτουργίας της δομής Αυτοτελή Γραφεία Προστασίας Ανήλικων Θυμάτων «Σπίτι του Παιδιού».....	81

2.3. Ισότιμη μεταχείριση στην απασχόληση.....	83
2.3.1. <i>Επέκταση της επτάμηρης άδειας για υποβοηθούμενη αναπαραγωγή και στις υπαλλήλους του ιδιωτικού τομέα</i>	83
2.3.2. <i>Διορισμός μόνιμων και πρόσληψη αναπληρωτών εκπαιδευτικών με αναπηρία ή γονέων παιδιών με αναπηρία</i>	84
2.4. Κοινωνική ασφάλιση.....	87
2.4.1. <i>Σχέσεις e – Ε.Φ.Κ.Α. με τους πολίτες</i>	87
2.4.2. <i>Ειδικά θέματα εφαρμογής του θεσμικού πλαισίου</i>	91
2.4.3. <i>Περιεχόμενο και εφαρμογή εγκυκλίων οδηγίων</i>	93
2.5. Υπηρεσίες Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης.....	95
2.5.1. <i>Λειτουργία δημόσιων δομών υγείας και παροχής υπηρεσιών</i>	95
2.5.2. <i>Ζητήματα καθολικών προνοιακών παροχών</i>	98
2.6. Ανώτατη εκπαίδευση και πρόσβαση στην αγορά εργασίας.....	100
2.6.1. <i>Ζητήματα λειτουργίας του Ελληνικού Ανοικτού Πανεπιστημίου</i> ...	100
2.6.2. <i>Αδράνεια των επαγγελματικών φορέων στην άσκηση της αρμοδιότητάς τους για την αναγνώριση επαγγελματικών προσόντων σε κατόχους αλλοδαπών τίτλων σπουδών</i>	103
2.7. Περιβάλλον και αμοιβαίες υποχρεώσεις κράτους – πολιτών.....	105
2.7.1. <i>Μακροχρόνια προβλήματα στον πολεοδομικό έλεγχο</i>	105
2.7.2. <i>Τα αδήλωτα τετραγωνικά ακινήτων</i>	110
2.8. Λειτουργία, εξυπηρέτηση και πρακτικές του Διαχειριστή του Ελληνικού Δικτύου Διανομής Ηλεκτρικής Ενέργειας (Δ.Ε.Δ.Δ.Η.Ε.) ...	112

ΕΙΔΙΚΕΣ ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΕΣ..... 119

1. Ο Συνήγορος του Πολίτη ως πλαίσιο προαγωγής της εφαρμογής της σύμβασης του Ο.Η.Ε. για τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρίες.....	121
1.1. Θεσμικό πλαίσιο.....	121
1.2. Οι Εκθέσεις του Συνηγόρου του Πολίτη για την εφαρμογή της Σύμβασης του Ο.Η.Ε. για τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρία.....	122
1.3. Δράσεις του Συνηγόρου.....	124
1.4. Θεσμικές εξελίξεις και συνεργασία του Συνηγόρου με τη Βουλή των Ελλήνων	125

2. Ο Συνήγορος του Πολίτη ως φορέας για την ίση μεταχείριση.....	125
2.1. Θεσμικό πλαίσιο.....	125
2.2. Ενδεικτικά θέματα.....	127
2.2.1. Διακρίσεις λόγω φύλου.....	127
2.2.2. Διάκριση λόγω φυλετικής καταγωγής.....	128
2.2.3. Θετικά μέτρα για την προστασία της οικογένειας.....	128
2.2.4. Διακρίσεις λόγω ηλικίας.....	128
2.2.5. Διακρίσεις λόγω αναπηρίας.....	128
2.2.6. Διακρίσεις λόγω σεξουαλικού προσανατολισμού ή ταυτότητας φύλου.....	129
2.2.7. Διακρίσεις λόγω θρησκευτικών πεποιθήσεων.....	129
3. Ο Συνήγορος του Πολίτη ως φορέας προαγωγής των δικαιωμάτων του παιδιού.....	129
4. Ο Συνήγορος του Πολίτη ως μηχανισμός εξωτερικού ελέγχου αναγκαστικών επιστροφών αλλοδαπών.....	133
4.1. Αριθμητικά στοιχεία.....	133
4.2. Συνοπτική παρουσίαση του εξωτερικού ελέγχου επιστροφών.....	134
4.3. Το Ευρωπαϊκό πλαίσιο.....	135
5. Ο Συνήγορος του Πολίτη ως εθνικός μηχανισμός διερεύνησης περιστατικών αυθαιρεσίας.....	136
6. Ο Συνήγορος του Πολίτη ως εθνικός μηχανισμός πρόληψης βασανιστηρίων και άλλων μορφών σκληρής, απάνθρωπης ή ταπεινωτικής μεταχείρισης ή τιμωρίας.....	139
6.1. Εισαγωγή.....	139
6.2. Θεσμικές παρεμβάσεις.....	140
6.2.1. Παρεμβάσεις σε σχέση με τη λήψη μέτρων περιορισμού της πανδημίας σε χώρους κράτησης και την προστασία των δικαιωμάτων των κρατουμένων.....	140
6.2.2. Παρεμβάσεις σε χώρους κράτησης.....	141
6.2.3. Αντιμετώπιση των ψυχικά ασθενών από τα αστυνομικά όργανα κατά τη μεταφορά τους προς εκτέλεση παραγγελίας ακούσιας νοσηλείας.....	143

ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΟΡΓΑΝΩΤΙΚΕΣ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ – ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΕΠΙ ΣΧΕΔΙΩΝ ΝΟΜΟΥ – ΕΙΔΙΚΕΣ ΕΚΘΕΣΕΙΣ	145
1. Νομοθετικές και Οργανωτικές προτάσεις	147
1.1. Υπουργείο Δικαιοσύνης.....	147
1.2. Υπουργείο Εξωτερικών	148
1.3. Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων	149
1.4. Υπουργείο Εσωτερικών.....	153
1.5. Υπουργείο Μετανάστευσης και Ασύλου.....	155
1.6. Υπουργείο Ναυτιλίας και Νησιωτικής Πολιτικής.....	156
1.7. Υπουργείο Οικονομικών	156
1.8. Υπουργείο Παιδείας και Θρησκευμάτων.....	158
1.9. Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας.....	162
1.10. Υπουργείο Προστασίας του Πολίτη.....	163
1.11. Υπουργείο Υγείας	163
1.12. Υπουργείο Υποδομών και Μεταφορών.....	164
1.13. Υπουργείο Ψηφιακής Διακυβέρνησης.....	165
2. Παρατηρήσεις του Συνηγόρου του Πολίτη επί Σχεδίων Νόμου	165
2.1. Παρατηρήσεις στο σχέδιο νόμου του Υπουργείου Προστασίας του Πολίτη «Ρυθμίσεις σωφρονιστικής νομοθεσίας, διατάξεις για το Ταμείο Προνοίας Απασχολουμένων στα Σώματα Ασφαλείας και λοιπές διατάξεις αρμοδιότητας Υπουργείου Προστασίας του Πολίτη και Υπουργείου Μετανάστευσης και Ασύλου» (Ν. 4760/2020).....	165
2.2. Παρατηρήσεις στο σχέδιο νόμου του Υπουργείου Μετανάστευσης και Ασύλου «Βελτίωση μεταναστευτικής νομοθεσίας, τροποποίηση διατάξεων των νόμων 4636/2019 (Α' 169), 4375/2016 (Α' 51), 4251/2014 (Α' 80) και άλλες διατάξεις» (Ν. 4686/2020).....	168
2.3. Παρατηρήσεις στο σχέδιο νόμου του Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας «Εκσυγχρονισμός Περιβαλλοντικής Νομοθεσίας, ενσωμάτωση στην ελληνική νομοθεσία των Οδηγιών 2018/844 και 2019/692 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου και λοιπές διατάξεις» (Ν. 4759/2020).....	170
2.4. Παρατηρήσεις στο σχέδιο νόμου του Υπουργείου Εσωτερικών «Τροποποίηση Κώδικα Ελληνικής Ιθαγένειας, νέο πλαίσιο επιλογής	

διοικήσεων στον δημόσιο τομέα ... ρυθμίσεις για την αναπτυξιακή προοπτική και την εύρυθμη λειτουργία των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης...» (Ν. 4735/2020).....	172
2.5. Παρατηρήσεις στο σχέδιο νόμου του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων «Επίδομα γέννησης και λοιπές διατάξεις» (Ν. 4659/2020).....	174
2.6. Παρατηρήσεις στο σχέδιο νόμου του Υπουργείου Παιδείας και Θρησκευμάτων «Αναβάθμιση του σχολείου και άλλες διατάξεις» (Ν. 4692/2020).....	175
2.7. Παρατηρήσεις στο σχέδιο νόμου του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων «Μέτρα ενίσχυσης των εργαζομένων και ευάλωτων κοινωνικών ομάδων, κοινωνικοασφαλιστικές διατάξεις και διατάξεις για την ενίσχυση των ανέργων» (Ν. 4756/2020).....	177
2.8. Παρατηρήσεις στο σχέδιο νόμου του Υπουργείου Εσωτερικών «Στρατηγική αναπτυξιακή προοπτική των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης, ρύθμιση ζητημάτων αρμοδιότητας Υπουργείου Εσωτερικών και άλλες διατάξεις» (Ν. 4674/2020).....	179
2.9. Παρατηρήσεις στο σχέδιο νόμου Εκσυγχρονισμός του συστήματος προσλήψεων στον δημόσιο τομέα και ενίσχυση του Ανώτατου Συμβουλίου Επιλογής Προσωπικού (Α.Σ.Ε.Π.) (Ν. 4765/2021).....	180
3. Ειδικές Εκθέσεις	181
3.1. Η Διαχείριση των Αποβλήτων.....	181
3.2. Από το ίδρυμα στην κοινότητα: εναλλακτική φροντίδα ευάλωτων παιδιών και υποστήριξη οικογενειών.....	183
Ο ΣΥΝΗΓΟΡΟΣ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΗ ΩΣ «AMICUS CURIAE» ΕΝΩΠΙΟΝ ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ	185
ΠΑΡΑΠΟΜΠΕΣ ΣΕ ΕΙΣΑΓΓΕΛΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ – ΠΕΙΘΑΡΧΙΚΑ ΟΡΓΑΝΑ	189
ΕΜΠΛΟΥΤΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΝΟΜΙΚΟΥ ΠΛΑΙΣΙΟΥ ΤΟΥ ΘΕΣΜΟΥ ΤΟ 2020	193
ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΚΑΙ ΣΤΕΛΕΧΩΣΗ ΤΟΥ ΣΥΝΗΓΟΡΟΥ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΗ ΤΟ 2020	197
ΒΡΑΧΥΓΡΑΦΙΕΣ	205